

Posudek na diplomovou práci Pavly Korpaczewski

Brazilská konkrétní poezie v letech 1950–1960

Pavla Korpaczewski se ve své diplomové práci zabývá počátky brazilského konkretismu, který byl jednak jedním z vrcholů brazilské básnické tvorby druhé poloviny 20. století, jednak pro nás jedinečně propojil experimentální snahy tvůrců brazilských (bratři Camposové) a českých (J. Hiršal a B. Grögerová).

Diplomantka svou práci důkladně zakládá zkoumáním literárních i společenských důvodů vzniku experimentální poezie, stopováním básnických předchůdců (počínaje Mallarméem přes tvůrce historické avantgardy) a spřízněných hledačů z oblasti výtvarného umění a hudby, zčásti i prověřováním terminologie, s níž konkretisté pracují. Prokazuje přitom dobrou obeznámenost s teoretickými předpoklady tohoto hnutí, které se neprojevuje pouze literárními díly, ale stejnou měrou také obecně kulturními výklady a poetickými analýzami.

V následující kapitole Experimentální poezie v Československu podává diplomantka, druhým oborem bohemistka, stručný přehled vývoje experimentální poezie u nás. Vytknuto by jí zde snad mohlo být pouze to, že přitom poněkud jednostranně vychází z pojetí Josefa Hiršala a Bohumily Grögerové v knize *Let let – pohled na celek experimentální tvorby* doplněný o další perspektivy by byl minimálně v detailech poněkud odlišný. I tak je ale český exkurz cenný a dokládá poctivost diplomantčina uchopení tématu, v němž je cítit nejen odborný zájem, ale i značná míra osobní identifikace s tímto směrem vývoje moderního básnictví.

Čtvrtou kapitolou se Pavla Korpaczewski dostává k vlastnímu tématu práce, jímž je experimentální poezie v Brazílii. Podobně jako v části předchozí, i zde nejprve podává přehled vývoje brazilského hnutí neodmyslitelného od skupiny Noigandres a nastiňuje základní myšlenky konkretismu. V jednotlivých oddílech kapitoly opět sledujeme příčiny vzniku experimentální poezie a stopujeme její předchůdce – byť tentokrát optikou brazilských konkretistů, jak ji zachycuje autorský výbor

teoretických textů *Teoria da Poesia Concreta* bratří Camposů a D.

Pignatariho (že je konkrétní poezie v práci takto vymezena, to se ovšem dočteme až na s. 98). Metodicky by bývalo lepší členit látku tak, aby se výklad nemusel točit v návratných smyčkách, které velmi znesnadňují četbu.

Zde také vidím největší úskalí práce: místo aby diplomantka přistoupila k samostatnému výkladu a hodnocení, kopíruje jednotlivé stati konkretistických tvůrců tak těsně, že se její výklad přiznaně pohybuje na pomezí překladu a parafráze. Naráží tu na dvě základní obtíže: teorie konkrétní poezie je myšlenkově nesmírně náročná a odpovídající překlad vyžaduje solidnější teoretické zázemí, než jakým i při svých nepochybných kvalitách disponuje diplomantka; stati sledují často dílčí aspekty konkrétní poezie a jejich pouhá juxtapozice vede k výkladu, který je značně nepřehledný a nenabízí soustavný pohled na zkoumanou látku.

Nadto v takto pojaté práci i malý omyl v překladu mnohdy vede k velkým nejasnostem (např. celý výklad o Camposově pojetí vývoje poezie na s. 43n. mísí hledisko diachronní, které je obecně konkretistům cizí – nad Camposovým nerespektováním chronologie se diplomantka pozastavuje na s. 45 –, a transhistorickou představu poezie stojící na hodnotách aktuálně živých, posuzovaných bez ohledu na kontext vzniku díla).

Nejlepšími částmi práce jsou tak vlastní analýzy konkretistických básní, v nichž diplomantka prokazuje kultivovanou senzibilitu, schopnost samostatné interpretace literárního díla i pochopení pro specifickou poetiku experimentální poezie. Osobně ve mně ale některé pokusy o detailně předvedenou četbu vyvolávají určitou pochybnost nad souladem mezi prezentovanou konkretistickou teorií a praxí: zdá se mi, že teoretické postuláty směřují k básni chápané mechanicky („báseň šlape jako hodinky“, s. 79) a konzumně („čtenář nemusí obsah básně interpretovat, ale pouze ho zkonsumovat tím, že ho vnímá“, s. 79), zatímco diplomantčiny konkrétní realizace ukazují, jak velký se zde otvírá prostor pro básní nekontrolovanou subjektivitu. Ještě silnější je tento dojem tam,

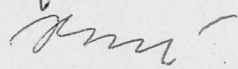
kde se Pavla Korpaczewski dle mého soudu příliš dává unést tvarovými a zvukovými vlastnostmi básně a nedostatečně přihlíží k její sémantice, což se obráží i v nepřítomnosti jakéhokoli jazykového klíče (např. v rozkladu o Pignatariho básni „kaviár“ na s. 71 se vůbec nedočteme, čeho se báseň týká, a stranou zůstává i fakt, že slovo následující po slově „o“ naznačujícím určitý člen mužského rodu stojí v předmětovém postavení a pouze navzdory elementární jazykové logice by mohlo mít status „pseudoslovesa“; není-li explicitováno prvoplánové čtení, k němuž báseň navádí, je pak obtížné dobrat se toho, v čem toto očekávání může text svou avantgardní grafickou podobou narušovat). To je ostatně jeden z problémů celé práce: přeskakuje základní poznatky jako příliš triviální, závěry, k nimž z této neukotvené pozice dospívá, jsou však posléze příliš vratké a mnohdy platné spíše v intenci, kterou lze z textu vytušit, než z toho, co je výslovně uvedeno.

Souhrnně lze říci, že Pavla Korpaczewski svému tématu věnovala nadstandardní úsilí i zájem a předložila práci, která splňuje požadavky kladené na závěrečnou práci magisterského studia. Hlavním nedostatkem práce je určitá neuspořádanost, která se projevuje jak ve formálním zpracování (formát stránky, nejasné vyznačení odstavců s citovanými texty atd.), tak v utřídění látky a jejím výkladu. Vzhledem k naznačeným kvalitám práce a diplomantčinu potenciálu je opravdu škoda, že si diplomantka nevytvořila od autorů, jimiž se zabývala, větší odstup a nezpracovala jejich myšlenky systematictěji.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 6. 9. 2010

Mgr. Sárka Grauová

Prof. PhDr. Anna Housková, CSc.